

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várad-utca 2127.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Egy kis megfigyelni való. Nagyváthy Ferencz. — Iskolaügy. Párhuzamos osztályok főiskolánk gymnasiumában. — Tárca. A belmissió története stb. Csiky Lajos. — Az esperesi hivatal. Sütő Kálmán. — Confusio idearum. Vöröss Zsigmond. — Nehány szó a lelkészminősítési szabályzat módosításához. Biber József. — Különfélék. — Hirdetések.

Egy kis megfigyelni való.

Az ev. ref. egyház kebelében kötendő házasságok előfeltételül, ugy a Geleji Katona-féle kánonok, mint régibb és újabb — országosan hozott törvények szabják meg, hogy az egybekelendőket a templomban, a gyülekezet előtt, a szónoklat végeztével, mégpedig Urnapon, azaz innepnapon, tehát midőn a hívek népesebben szoktak megjelenni istenitiszteletre, ki kell hirdetni.

Kétség sem fér hozzá, hogy ez által a lelkészi hivatal legkönnyebben juthat tudomására annak, hogy az egybekelésre nézve nem áll-e fenn valami akadály? Jól tudom azt is, hogy kisebb, néptelenebb egyházközségekben a lelkész ismerni fogja a kihirdetés előtt is, — mert legalább azt hiszem, kellőleg széttekint maga körül, mielőtt a hirdetést eszközölné, — nem forog-e fenn az egybekelést akadályozó vagy tiltó viszony? S a szerint jár el, mint szabványaink intézkednek. Mindazáltal merülhetnek fel, a mint merülnek is fel esetek a házassági ügyek előmunkálatainál olyanok, melyekre nézve sem a törvényben utbaigazítást, sem b. e. tanáraink előadásai — magyarázatai — jogfejtegetéseiben az előfordulható kivételességekre nézve nem találunk kalauzt.

Már pedig a lelkésznek minden eshetőségekkel szemben, ha valaha, éppen korunkban, midőn a büntető törvények gomba módra teremnek, fedezve kell lennie, ha valahol, éppen a házasság ténykedései körül, nemcsak azért, mert mulasztás-tévesztésből, — vagy akarattal elkövetett törvénysérelem komoly megtorlást von maga után: hanem

főképp azon okból, mivel a hirdetés szabálytalan megejtése — vagy elmulasztásával kötött házasság hazánkban érvénytelen; a melyből folyólag a felek éppen ugy, mint a lelkész beláthatlan kellemetlenségeknek nézhetnek elébe.

Ezek kikerülése czéljából s főleg pedig, hogy e figyelemre méltó körülménynek tisztázása által az ev. ref. házassági jog fejlődése ez által is előmozdittassék: egyházamban előfordult azon eset alkalmából kifolyólag, hol ez idő szerint építkezés miatt nyilvános istenitiszteletem tartható, — sem arra alkalmas helyiséggel nem rendelkezünk, — így irott szabványaink szigorú megtartásával a templomban, vagy arra rendelt helyen házassági hirdetést eszközölni nem lehet: vagyok bátor ama kérdést, mint gyakorló lelkész szellőztetni: „ily kivételes esetben miként járjon el a lelkész a hirdetésre nézve?”

Hazánkban, hol ez idő szerint sem a fakultatív, sem a kötelező, sem a szükségbeli polgári házasság — mint Ausztriában — jogérvénnyel nem bír; hanem polgári törvény által szabályozott egyházi jellegű házasság érvénye áll fenn: az ügy érdeménél fogva, az egyházban, illetve a templomban való kihirdetésnek a házasság megkötését eo ipso meg kell előznie, annak érvényességét ezáltal előtérbe léptetnie.

Ez elvi szempontokból folyólag már a Geleji Katona LXV. kánona szerint, a felek a házasság megkötése előtt, a megelőző Urnapon, reggeli istenitiszteletem végeztével a templomi gyülekezet előtt kihirdetendők; a Józ. rend. értelmében, — valamint a legközelebbi zsinati törvények 112 §-a szerint pedig azok, említett alakosságok megtartásával, 3-szor hirdetendők ki.

Mindezek azt mutatják, hogy a hirdetés elmulasztása a házasság érvényét megsemmisíti.

De ha mégis akár annak szükség szerinti elmulasztása, akár pedig eddigi alakosságától való eltérési körülményesete fordul elő: mi a teendő? Hallom, miként so-

kan ezt mondják: váltson az illető dispencziót; ellenkező esetben tessék a feleknek magukat a szabályok értelmében kihirdettetni.

Egyet értek!

Csak hogy alsóbb rendű híveink anyagi viszonyainknál fogva a felmentvényezéssel járó terheltetést nem bírják, — az utánjárást nem szeretik; azt sem várhatják, míg a templom felépül s a nyilvános istenitisztelet újra megkezdődik: hanem az „add meg Uram, de mindjárt“ sürgetik. És erre talán joguk is van? Mert a házasságot — kivételével a hirdetésnek — immár semmitem akadályozza.

Ha vegyes, vagy tiszta házasságban, egyik vagy másik lelkészi hivatal előtt hirdetés végett bejelentett, de egyik vagy másik lelkész által ki nem hirdettetett egyének részére 2 tanu által kiadott abbéli bizonyítvány, hogy a lelkész azokat kihirdetni vonakodott stb. elegendő arra, hogy az így megkötendő házasság, per absolute a törvény előtt érvénynyel birjon, — s úgy egyik, mint másik felekezet előtt elismertetik: sokkal inkább beszél jogérvényessége mellett a megkötendő házasságnak ama körülmény, ha a hirdetés alakisága meg nem tartva is, de tanuk előtt megtörténve, folyt az le.

Ezek alapján és folytán tehát, minthogy a házasság jogérvényének első feltétele a kihirdetés, esetleg az az alóli felmentvény; továbbá, mivel elegendő két tanu is arra, hogy az egybekelés valóban megtörtént s a hirdetésnél pedig csak arról kell tudomással birni, hogy az egybeli elést nem akadályozza semmi körülmény, — a körülmények tiszta tudatával bíró 2 tanu is elegendő pedig ennek bizonyítására; de végre: a mennyiben a felmentvényt is az alispán, vagy az arra jogosított hatóság azon feltétel alatt van hivatva megadni, ha 2 tanu előtt kelt abbéli okmány áll rendelkezésére, miszerint az egybekelendők közt semmi tiltó vagy akadályozó körülmény nem forog fenn:

„Oly kivételes esetben, midőn valamely egyházközségben, pl. templomépítés miatt nyilvános istenitisztelet abban nem tartható, — sem arra alkalmas helyiség nem létezik, hol a hívek egybegyülvén, az egybekelendők kihirdettetnének; elegendőnek, a prot. házasság jogérvényére teljesen correctnek tartom, ha a gyülekezetet — annak individualis tekinteteit kivéve — minden jogügyleteiben képviselő presbyterium előtt hirdettetnek ki a házassuló felek.“

Anyagi tekintetben a szegényebb sorsu hívek ez által érintetlenül maradnak; erkölcsileg pedig meg van azon jótékony következménye, hogy a különben előállható vadházasságnak eleje vétetik.

Minthogy pedig ez idő szerint, a házasság, dologi oldalát kivéve, hazánkban egyházi jellegű: kívánatos, hogy a házasság érvénye első feltétele alóli felmentvényezési

jog is kizárólagos egyházi jog, t. i. püspökeink joga legyen.

Hathatósan sürgeti s méltán követeli ezt a különböző felekezetek közötti jogegyenlőségi viszony, — s az erdélyi ev. ref. püspök által régóta gyakorlott kiváltság.

Kicsinyesnek látszó, de alapjában a prot. egyházjog fejlődésére befolyást gyakorló oly dolgok, melyek tisztázása érdekében, a minél több oldalról való hozzászólást cél- és időszerűnek tartom.

Nagyváthy Ferencz,
kégi ev. reform. lelkész.

Iskolaügy.

Párhuzamos osztályok főiskolánk gymnasiumában.

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter f. évi július 22-én 26,227. sz. a. következő leiratát közölte a püspöki hivatallal:

„A felekezeti főhatósága alatt álló debreczeni ev. ref. főgymnasium V., VII. és VIII. osztályába járó tanulók száma a bemutatott statisztikai adatok szerint meghaladta a három lefolyt tanéven keresztül a középiskolai törvény 17. §-ban maximum gyanánt megállapított létszámot.

Megkeresem ennél fogva a középiskolai törvény 17. §-a alapján Nagyságodat, sziveskedjék a nevezett tanintézet pártfogóságát felhívni, hogy a középiskolai törvény követelményeinek eleget teendő, az 1887/8. tanévre az említett osztályok párhuzamosításáról gondoskodjék.

Az esetre, ha a pártfogóság a törvény e szabványának a jövő tanévre, helyiség hiánya miatt teljességgel nem felelhetne meg, támaszkodva a hivatolt törvényszakasz második bekezdésében megállapított jogomra elrendelem, hogy a jövő tanévben az V., VII. és VIII. osztályba egyenként 65 tanulónál több fel ne vétessék.“

Ezen intézkedés bekövetkezését kilátásba helyezte a miniszter egy előző leiratában, melyet f. évi április 16-án, 15,622. sz. a. az iránt intézett püspök urhoz, hogy az V., VII. és VIII-ik osztályok tantermeinek hosszúságát, szélességét és magasságát és az ablakok számát illető kimutatásokat terjesztené föl. Majd a püspök ur által több rendbeli főiskolai ügyben, f. évi július 2-án összehívott értekezlet kimondá, hogy párhuzamos szakasz az I., II. és VII. osztály melle szervezendő, a többi osztályba pedig csakis a törvény által megengedett számban iratnak be a tanulók. Ezen megállapodásra alapítá a gymnasiumi igazgatóság azon értesítését, melyszerint: „A 3., 4., 5. és 6-ik osztályba az igazgató rendszeren csak a törvényes számig veszi fel a tanulókat, azontul az egyházi főhatóság engedélye mellett. A többi osztályokba felvétel nincsen korlátozva.“ (Lásd az 1886/7. évről kiadott gymn. „Értesítő“ 60-ik lapjának 3. szám alatti részletét). Ime a fentebb idézett miniszteri leirat értésünkre adja, hogy a tanulók létszáma a VIII-ik osztályban is korlátozandó és hogy egy osztályba 65 tanulónál több nem vehető fel.

Azon osztályokban, melyekre nézve a fentebbiek szerint a beírás korlátozandó, az utolsó tíz év alatt a beírt tanulók számánál a következő hullámzást találjuk:

	III. oszt.	IV.	V.	VI.	VIII.	összesen
Maximum	114	97	88	76	82	457
Minimum	66	70	57	51	65	309
Középszám	90	85	71.1	62.6	76.7	385.4

Ezen adatokból láthatólag, ha a létszám minden osztályban a 10 év alatt fölmerült minimumra szállana: úgy csakis 6 növendéket kellene visszautasítani a beíráskor, t. i. 1 harmadik és 5 negyedik osztálybeli. Ámde ha a jelentkezők száma, minden osztályban megütné a 10 évi maximumot: úgy visszautasítandó 132 növendék, t. i. 49 harmadik, 32 negyedik 23 ötödik, 11 hatodik és 17 nyolczadik osztálybeli. Ha pedig a valószínűség alapján, minden osztályra nézve a tíz évi középszámot vesszük számításba: úgy az elutasítandó növendékek számát 63-ra tehetjük, melyből 25 a harmadik, 20 a negyedik, 6 az ötödik, 12 a nyolczadik osztályra esik.

T á r c z a.

A belmissió vázlatos története s jelenkori állása a külföldön és a magyarországi ev. ref. egyházban.*)

(Vége.)

Több helyen vannak vasárnapi iskoláink, melyekre különösen ott, hol községi iskolák levén, az egész oktatás ügyét nem a felekezetek tartják kezükben, nagy szükség is van. Ott azonban, hol a gyermekek a felekezeti iskolákban, napról-napra, mint első és főtantárgyat tanulják a vallást, ott, nézetünk szerint, nincs az ilyen iskolákra kiáltó szükség. Más dolog a gyermekistenítiszteletek kérdése. Gyermekeink, főként kisebb helyeken, járnak ugyan a felnőtt hívek seregével együtt templomba, de az egyházi beszéd, mert nem nekik van szánva, elrepül fejeik fölött, füleik mellett. Én szeretném, ha mindenütt leszállana olykor olykor a lelkész, vagy valamely ahhoz értő ember a gyermekvilág légkörébe is s tartana néha a gyermekek részére olyan, inkább liturgiai istenítiszteletet, mely szívhez és kedélyhez szólva, az egyházi beszédben értelmi fejlettségök fokát sohasem tévesztené el szem elől.

Üdvös mozgalomként jelezhetjük több vidéki lelkészeink azon eljárását, hogy gyülekezetük tagjai előtt vallásos-erkölcsi, vagy egyéb általános érdekű tárgyakról olykor-olykor felolvasásokat tartanak. Egyházi lapjaink többlelől hoztak már hírt ilyen belmissiói munkáról.

Az angol bibliaterjesztő Társulat ellát bennünket bibliával, olcsó bibliával. Hadd maradjon nála e munka! Mult

*) Felolvastatott N.-Becskeken, a békésbányai ev. ref. egyházmegye, 1887. április 14-én tartott lelkészgyűlési közgyűlésén.

évi jelentésében azt mondja hazánkról: „ez a mi paradicsomunk. Itt egyenesen a főbb helyekről kapjuk a bibliaterjesztési szabadalmat... Nagy és jó és nemes barátaink vannak Magyarországon, kik becsülik a bibliaterjesztő Társulat munkáját.“ 1885-ben a tulajdonképeni Magyarországon 54,566, Erdélyben 7289 biblia, vagy bibliarészlet, az országos kiállítás alkalmával pedig 40,688 evangéliom kelt el.

És hogy állunk a vallásos-erkölcsi iratok terjesztésének ügyével?! Erről sokat tudnánk beszélni, de nincsen reá időnk. Ennek az ügynek tisztességes története van nálunk. Budapestről a nagy angol traktátusterjesztő Társulat ügynöksége, König Rudolf lelkész ur vezetése alatt nagy munkát végez e téren. A békésbányai ev. ref. egyházmegye Lelkészegyesülete, a melynek aegise alatt tartjuk e gyűlést, egyik főcéljában, népies vallásos-erkölcsi iratokat terjesztő társulat, mely eddig 34 kiadványt bocsátott közzé s egy jól szerkesztett néplapot tart fenn „Téli Ujság“ czímen. Czelder Márton „Vasárnap“-ja, a Budapesten kiadott „Keresztyén Népbarát“ és a „Protestáns Népkönyvtár“ mind ugyanezen czélnak állanak szolgálatában.

Van tehát vallásos-erkölcsi népirodalmunk s van, — a mint ezt példákkal is tudnók igazolni, — van annak olvasó közönsége is.

Az általam szerkesztett „Debr. Prot. Lap“ f. évi 9. és 10. számaiban két czikk jelent meg tőlem „Vallásos-erkölcsi népirodalom“ czímen. Fölvettem benne az eszmét, hogy a meglevő erők egyesítése által egy „Magyar Traktátus-terjesztő Társulat“-ot kellene alakítanunk. Azt hittem már, hogy visszhang nélkül enyészik el a kiáltó szó az agyonhallgatás néma pusztaságában, de, örömmel, a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ legközelebbi számában Szóts Farkas budapesti hittanártársam hozzá szólott ez ügyhöz. Örülök e cikknek, ha szinte a szerző indokoltan kimutatja is, hogy a Társulat alakításának eszméje most nem czél- és időszerű, de különben azt szép és valamikor mindenestre megvalósítandó eszme gyanánt üdvözli. Jól van, hadd aludjék a leány, meghalni nem engedjük őt!

Én részemről úgy gondolkozom, hogy egy ilyen Társulat alakítása egyetemes érdekű — s népünk vallás-erkölcsi állapotának emelésére véghetetlenül fontos belmissiói vállalkozás volna. Azt hiszem, hogy ezen Lelkészegyesület is följárlanán anyagi, erkölcsi és szellemi erejét — természetesen minden oldalú kellő biztosíték mellett — egy ilyen nagy, közös Társulat létesítésére. Ne engedjük elhangzani ezen gondolatot s hassunk mindnyájan oda, hogy keljen életre az eszme! Népünknek minden idegen zamattól, pietistikus izű hangtól ment, tiszta magyar vallásos iratok kellene s hogy ilyenek kerüljenek piacra, az csak mi magunktól függ. Ezt merem mondani, mert ezen ügy barátainval Budapestea is összeköttetésben vagyok.

Még csak néhány szót! Mi nálunk a belmissió munkája — általában szólva róla — csecsemőkorát éli. 1878. óta debreczeni theologiai akadémiánkon elméletileg tanítatik az. Mint special-collegiumot, minden két évben előadom nevezetesen azt egyszer hittanhallgató tanítványaimnak s egyik rendes tantárgyamban, a lekipásztorkodástanban is sokat beszélek róla. Így hát az eszmét mindtávolabbi körökbe viszik ki ifju lelkészeink. Ugy tanítom, hogy a bel-

missió munkáinak megkezdése, a lelkipásztorkodás keretén belül, nálunk mindig és mindenütt lelkészeink kezébe van letéve. Nincs olyan hely, nem tudok olyan gyülekezetet képzelni, a hol és a melyben egyik, vagy másik belmissiói munka életbe ne volna léptethető. De épen ez a tér az, hol a világi elem támogatása nélkül alig tehet valamit a lelkési kar. Nem olyan nagymérvű szellemi támogatásról beszélek, a minőt a külföldön találunk. Anglia volt miniszterelnökének, Gladstone-nak jól állhat, ha vasárnap délutánként megjelenik a vasárnapi iskolák gyermekei között s tanítgatja őket, de mit mondanánk, ha a mi miniszterelnökeink szintén ezt tennék például a budapesti városligeti Bethesdában levő vasárnapi iskola növendékei között?! Nem ilyen támogatást értek én, de például olyat, a mit Budapesten csak a múlt hónapokban tartott protestáns vallásos-erkölcsi felolvasások alkalmával láttunk, — mert ez is belmissiói munka, — hol jeles nevű világi férfiak tartottak szebbnél szebb vallásos-erkölcsi irányu felolvasásokat. Talán kisebb méretekben, nem volnának-e nekünk ilyen munkára másutt is a lelkész mellett művelt világi férfaink?! És a hol nincsenek, gyülekezetünknek úgy férfi, mint női tagjai között nem akadnának-e buzgó lelkek, kik segítenének a lelkésznek a biblia, a vallásos-erkölcsi iratok terjesztésének áldásos munkájában?! Vajjon csak egy idealistának agyában szüethető gondolat-e az, hogy nagyobb városokban nálunk is összeállhatnának az igaz ügy komoly barátai, különösen a nők, a cselédi helyet kereső leányok valamely jó felügyelet alatt álló intézetben elhelyezésére, gondozására?! Nálunk a cselédkérdés sok helyen társadalmi betegséget takaró ügy. A cselédszerződött intézetek sok helyen csak szípolyai az úgy is elhagyatott szegény leányoknak. Vajjon a keresztyénség barátai nem teremthetnének-e ezen a téren is, — ám ne mondjuk, hogy belmissiói, — de humanitárius intézeteket?! Vajjon a férfiak nem szövetkezhetnének-e például a népünk között oly nagy mértékben elterjedt káromkodás ellen? Vajjon a dögvészként terjedő pálinkaivás ellen nem lehetne-e hát komoly küzdelmet indítani, mint ezeket Irányi tervezi?!

És ilyen munkát, úgy hiszem, többet is tudnék fölemlíteni.

Az egyház a szenteknek egyessége Isten országában. Hadd zendüljön föl minél erősebb diadalmi hanggal Dávid király zsoltáréneke közöttünk, hadd közeledjék el mi hozzánk a megígért „egy akol“ eszméjének valósága, melyben belátjuk, megtudjuk mindnyájan, hogy „imé, mely igen jó és mely gyönyörűséges dolog az atyafiaknak egyességben való lakások!“ (Zsolt. 133, 1).

Nagytiszteletű Lelkészegyesületi Közgyűlés! Soha, egy percze sem szoktam magamat hiu álmokban ringatni. Van annyi élettapasztalatom, hogy belássam, mikor éltem vissza valakinek türelmével. Most is tudom, hogy tulhosszu ideig igénybe vettem a nagytt. Közgyűlés becses figyelmét. Tudom, hogy oly nagy terjedelmű tárgyat választottam felolvasásra, melyről nagy könyvet lehetne s ha Isten is úgy akarja, talán én is fogok valamikor írni. Bocsánatot kérek, hogy ilyen sokáig ültem e helyen, de jól esett itten, e belmissió-ügyi Egyesület gyűlésén kibeszélni magamat. Alkalmasnak véltem, e kör céljait tekintve, hogy ezen tárggyal lépjek itt elő. Vajha ne csalatkoztam volna elővélelmemben

s vajha ne mondaná felolvasásomra senkisé, hogy hála Istennek, csakhogymár vége van!

Életem szebb napjai közé írom be, hogy e tekintélyes körben megjelenhettem s midőn a nekem adott ezen tisztelt elöjogért szívem mélyéből mondok hálás köszönetet, kérem egyszersmind a nagytiszteletű Lelkészegyesületet, hogy, a mennyiben úgy tudom, ez megegyezik alapszabályaival, méltóztassék az egyesületi tagok sorába való belépési szándékomat jóváhagyó tudomásul venni, illetőleg engemet a tagok tisztelt koszorujába befogadni.

Debreczen, 1887. ápril 11.

Csiky Lajos.

Az esperesi hivatal.

(Vége.)

Vannak, kik mihelyt személyiségüket, vagy érdekeket sértve lenni gondolják, azonnal az esperest állítják előtérbe, ő a hibás, épen azért sokszor nem épen tisztességes modorban négy vagy több szem között kérdőre vonják, majd a nyilvánosság előtt való meghurczoltatástól sem tartózkodnak.

Öröktől fogva fenntálló axióma az, hogy a két peresfélnek biróilag igazságot szolgáltatni, — úgy hogy mindenik megelégedve legyen, — a lehetetlenségek közé tartozik; a melyeknek pedig nem kívánsága, nem felfogása szerint döntetett el az ügy, az most az esperes eljárását hibáztatja, majd részrehajlást, sugalmazást feltételez, ismét a kiindulási pontot helyteleníti, itt és ott, valamenyi esetben, minthogy a törvény öre és végrehajtója az esperes, tebát a támadás éles töltése első sorban is őt találja. Ezen szenvedő szerepet még akkor sem odázhatná el magától, ha az ügy a másik fél rovására dölne el, mert akkor, ez fordítaná elene a keze ügyében eső fegyvereket, a melyek pedig, a mostani törvénykezés, főleg a fegyelmi eljárás §-ainak tettség szerinti magyarázata és alkalmazásából felette kedvező kilátással kínálkoznak.

Hát bizony vannak az esperesi hivatalnak csaknem előszámlálhatlan teendői és kötelezései; vannak tisztességes összeget kitevő költségei, de előnye és joga miben áll??

Ennek precizirozását más, nálam avatottabb és bölcsőbb embernek vagyok kénytelen átengedni; erről a térről szégyenkezve vonulok vissza, mivel a „Zsinati törvények“ „Második fejezetében“, a 131-től 134. §-sig terjedő szakasza ilyesmiről beszélni, nekem okot egyáltalában nem ad.

Hanem minden gunyoroskodást kerülni akarván ugyan, lássunk egy néhány jogot és előnyt, a melyek azokban tehernek és kellemetlenségnek is bátran mondhatók. Itt van mindjárt a lelkészválasztásoknál részére kínálózó előny és jog.

Az üresedésbe jött egyház lelkipásztori állomására meghirdettetvén a pályázat, — a pályázni akarók vagy személyesen, vagy levélben keresik fel, a magok tájékoztatása és a hathatós pártfogás kinyerése végett; természetes, hogy mindeniknek reménynyújtó feleletet kell adnia s valami szépet mondania, mert ha nem, úgy az arra magyaráztatnék, hogy vagy egyik, vagy másik kedvezményezett számára történik az elriasztás. Ha aztán a kérdezősködére

adott válaszában a körülményeket, a tények állását híven feltüntetvén, oda nyilatkozik, miszerint, ha, — az így előszámlált és megismertett kombinációk között is, — az illető elhatározná magát a pályázatra, tehát kérvénye beadásával ne késlekedjék, mivel a pályázat határideje immár csakhamar lejár, ha kérvénye megkésik, a legjobb akarattal sem segíthetne netalán célja elérésében; végre, ha a pályázók sokasága s érdekeltsége miatt a jelöltek sorába be nem hozhatók, van elkeseredésből származott gunyos szemrehányás, mondván, nem várta volna, hogy a biztató s őt fellépésre oly igen sürgető levél után be ne juthasson a jelöltek közé, úgy látszik, nagy bővében lehettek a jelölő bizottság tagjai az olyan pályázóknak, a kik az övénel jóval több súlylyal rendelkeztek; aztán nagyon lekötve érezte volna magát, — ha már hivatalosan nem, — de magán uton értesítettett volna mellőztetése okáról s a jelöltek neveiről, végül kijut a gyanúsítás nemcsak az esperesnek, hanem a jelölő bizottságnak is; tehát az esperesnek joga és előnye, minden egyes pályázónak — legyen a szám bárminő magas — megírni mellőztetése okát és a jelöltek neveit. Azt hiszem, egyiket sem veszi örömet igénybe, az elsőt már csak azért sem, mert nehéz volna konstatálni, minthogy a jelölő bizottság tagjai szavazatokat nem tartoznak indokolni s erre őket kényszeríteni az esperesnek nem áll jogában, a találgatás, a gondolomféle okok előhurcolása pedig nagyon veszedelmes hínárba bonyolíthatna, sem az utóbbit — t. i. a jelöltek neveinek közlését, — mint felesleges munkát — mivel az egyházi lapokban ez rendszerint olvasható; már pedig az oly sok oldalról elfoglalt esperesi hivatal nem nagy kedvet érezhet s idővel sem rendelkezik — felesleges munkák végzésére.

Maradjunk csak tovább ennél az egynél, a lelkészválasztás lefolyásánál. Az üresedésbe jött egyház korifeusai — nem egy, de több izben, — más-más csoportosulás mellett — felkeresik az esperest, előbb megtudandók, kik pályáztak s minő emberek legyenek, majd a jelölés után tanácskérés végett, hogy hát a nt. ur kit ajánlana, holott előre elhatározták magukban, miként fognak árt szabni, de hát ezt mégis csak tisztesség okáért megteszik; mily kiváló jog és kellemetes előny 14—15, vagy több pályázót, aztán 5 jelöltet jellemezni, nagy óvatossággal és diplomáciával, vigyázzván, hogy a nt. ur valamikép oly szót ki ne ejtsen, mely az atyafiak fülét érintve, vagy félremagyarázható, vagy elferdíthető, szájra-szájra adatván, az illetőnek — talán épen jóakarói, párthívei által — is tudomására esvén, zokon vétetik s kész az apprehenzió, az ellenséges indulat. Például, ha az esperes ilyenformán nyilatkoznék: N. N.-et atyámfiái nagyon jól ismerik, őt ajánlanom is felesleges. Ennek a különben jóakaratu s az egyéniségre vonatkoztatva elismerő és méltató jellemzésnek egészen más értelem tulajdonítván, a történetesen meg nem választás egyedüli oka az esperes, mert az ajánlatot, a jellemzést így és nem másképen tette.

De nem folytatom tovább a részletezést, aligha fogynék ki egyhamar belőle; még csak a domesztika pénzkezelését említem fel, egy maga ez, az összes teendők $\frac{2}{3}$ dával vetekedik, mert eltekintve a tömérdek gondot, időt és fáradságot igénylő nyilvántartástól, — mely egész éven át tart, — minthogy az általános és külön az egyes egyházakhoz intézett felszólítások, megsürgetések, fenyegető elköte-

lezések daczára is a fizetések egész esztendőn keresztül folynak be, mégis marad hátralék elég, eltekintve azon, visszas helyzettől — hogy az esperes — a „primus inter pares“ a számvevőszékkal szemben mintegy alárendelt helyzetben tűnik fel, pusztán azt érintem, miszerint ezen ügynél is biztosítva van az esperesnek azon jog és előny, hogy a pénzkezelésnél előforduló minden kiadást — saját zsebéből fizesse.

Mindezekre pedig, azért terjeszkedtem ki, hogy az én legjobb tudomásom szerint az esperesi hivatal 400 vagy több forinttal dotálva nincs, az nem is fizetés, hanem csakis részletes visszatérítése az ezen hivatalos álláshoz kötött kikerülhetlen kiadásoknak, vagy másként hozzájárulás a közös költséghez; annyival inkább, mert még az sem áll minden esetben, hogy az esperes különben is tartott volna káplánt!! Hátha nem?? Hátha elég munkabíró és munkaszerető arra nézve, hogy a maga kényelmét keresve, családját ezen költséggel meg ne rövidítse?? Vagy ha csakugyan tartana?! Azt vagy egyháza lelki gondozásának kiterjedettsége, vagy valamely testszervezeti hibája kényszeríti rá. Ily körülmények között a már meglévő káplán mellé, még egy másik is szükséges.

Lakják bár valaki jobb jövedelmű egyházban, tartott volna bár már azelőtt is káplánt, — ha esperessé lesz, — nem követelhető tőle, legalább méltányosan nem, hogy ő jól megszolgált jövedelméből — mely családjáé is — a közönség érdekében áldozatot hozzon; és még feltéve, de tagadva ennek méltányos és jogos voltát, nem azon kényszerűség állana-é előttünk, hogy csak a jobb jövedelmű s káplántartó lelkipásztorok közül választassék a „primus inter pares“? a mely feltétel a mai kor szabad választásának elveit — illetéktelen korlátok közé szorítaná.

Adassék meg tehát, a hol arra csak mód található, — ezt a módot meg is kell találni, — az esperesi hivatal költségeinek részben való fedezetéül a 400 vagy több frtnyi összeg. Ne hártassék az egész közös kiadás, vagy annak legnagyobb része az esperesre! A közönség minden szegénysége mellett is inkább elbirja a filléres terhet, mint egy ember a forintokban reá nehezülőt.

Könyítsünk is az esperesi hivatal viselésén egyfelől az által, hogy minden legkisebb ügygyel, — melyet, a törvény világos rendeletét tudva és alkalmazva, — helyben is elvégezhetünk, ne alkalmatlankodjunk nála, mert utóvégre is csak a törvény s-aira való utalást fogjuk nyerni, a mi az esperesi hivatalnak idővesztéseget okoz; továbbá szoktasuk magunkat és híveinket ahhoz, hogy ha valamely panaszt, vagy más ügyet csakugyan be kell terjeszteni, mint-hogy folyamodásunkban, esetleg annak mellékleteiben alaposan és részletesen fel kell tüntetve lenni a tény körülményeinek, ne vegyük magunknak azt az időtöltést és fáradságot, hogy egyenként, vagy tömegesen tisztelegjünk az esperesi hivatalnál, ajánlva ügyünk igazságát becses figyelmébe és hathatós pártfogásába. Ha már valaki csakugyan hasznosnak tartja az információt, tegye azt ne élő szóval, hanem írásban, ez neki is, esperesének is kevesebbe kerül s a végeredmény ugyan az, sőt néha talán kedvezőbb. De könnyíttessék az esperesi hivatal viselése úgy is, a mint D. L. ur kereste és meg is találta. „Az esperesek semmi-nemü pénzt“ — ide értve a domesztikai befizetéseket is — „ne kezeljenek“. Ennek indoklására magam részéről — a

fent elmondottak figyelemben tartása mellett — a D. L. uréhoz semmit is tenni nem kívánok, az ő általa felhozottakat elég nyomósoknak tartom arra nézve, hogy mind az egyházmegyék, mind a fensőbb egyházi hatóságok nagybecsű figyelmüket — a lehető legrövidebb idő alatt — az ezen irányba hozandó határozatok és intézkedések megtevésére fogják fordítani.

Sütő Kálmán,

b.-somi ev. reform. lelkipásztor.

Confusio idearum.

A közelmúlt napokban egyik s másik egyházi lapunkban és egy halotti imakönyvben hitelveinkkel ellenkező oly nézeteket, külsőségekre törekvő szertartásokodásokat olvastam, melynek neve Beyschlag Villibald, a halle-wittembergi theologiai fakultás tanárának: „die Religion, und die moderne Gesellschaft“ című értekezése nyomán bátran nevezhető „romanizáló áramlatnak“ s még más valaminek, csak evangéliom szerint reformált keresztyén nézetnek nem.

Vártam, hátha felszólal és tiltakozik ez áramlat ellen valaki, ugye ezt még eddig nem vettem észre. elhatároztam tehát, hogy csekély erőmmel, de Kálvin s dicső emlékü elődeink puritán nézeteihez, a tiszta evangéliumi tudományhoz szorosán ragaszkodva, higgadtan s tárgyilagosan, távol minden feltűnési vágytól, egyedül hitelveink egyszerűségéhez mindvégig rendületlenül ragaszkodó keblem érzése által indítva teszem meg észrevételeimet.

A „Protestáns Egyházi és Iskolai Lap“ f. évi 19., 20. s 21-dik számaiban igen szépen van megemlékezés téve főt. Szász Károly dunamelléki ev. ref. püspök úrnak a külső somogyi egyházmegyében teljesített kanonikus látogatásáról. Örömmel olvashatta bárki is, hogy mily szívesen, mily igazi magyar vendégszeretettel fogadta őt a fellekesült nép, vallás és nemzetiségi különbség nélkül. Ez nagyon is helyesen volt így, mert méltán megilleti őt a tisztelet legkiválóbb foka mint püspököt és mint tudós írókat egyiránt. De már azt, — legalább én s velem együtt mindazok, kik erősen ragaszkodnak egyszerűségükben fenséges elveinkhez, — nem nagy örömmel fogadták, hogy e látogatásról referáló tudósításokban igen sok helyt vannak a „főpásztor“, „főpásztori beszéd“, „főpásztori áldás“-(?)féle kitételek. Továbbá egy egyház lelkésze még épen ilyen beszéddel üdvözölte: *„Hirdetek néktek nagy örömet, mely mindnyájunk öröme lesz, a főpásztor, — mint ígérte, — eljött meglátogatni híveit, hozván magával nemcsak az Istennek édes ígését, hanem áldást a földre termékeny eső képében, melyet oly rég, oly epedve vártunk mindnyájan.“* Imé ezek szerint az áldást már nem is Isten, a mi menyei édes atyánk adta az illető község határára, hanem a főpásztor ur hozta magával. Vigyázzunk az ilyen kitételek használatára, mert hiszem ugyan, hogy lehettek a hallgató közönség között olyanok, a kik ezt hallva, bizonyos nymbussal övezték körül azt a főpásztori alakot, a ki oly erővel van megáldva, hogy a merre megy, áldás fakad nyomán; de azt is állíthatom, hogy voltak olyanok is, — még pedig számosan, — a kikre ez a beszéd kellemetlen benyomást gyakorolt. Nagyon, de nagyon gyanus dolognak tűnik az ilyen fel, ha jól meggondoljuk a dolgot. Nekünk nem adatott hatalom és

csudatevő erő. Az ilyennel úgy járhat majd az említett lelkész ur, hogy szárazság alkalmával felfogják hívei közül némelyek keresni és kérni, hogy a főtiszteletű ur hozzájok való menetelét eszközölje ki, hogy hozzon ő ismét magával szomjuság miatt elepedt földekre áldást, „termékeny eső képében.“

De vajjon evangéliomi elveinkkel összeegyeztethető-e a főpásztori elnevezés? a melylyel egyházi lapjainkban oly gyakran találkozunk. Szerintem ez erőszakolt, evangéliomi elveinkkel soha, de soha össze nem egyeztethető, mert nekünk itt a földön nincs szemmel látható főpásztorunk, egyedül a Jézus Krisztus az, kit lelki szemünkkel ott látunk az ő dicsőséges felmagasztaltatási állapotjában az Atyának jobbán.

Ez állításom igazolására vessünk egy pillantást az ujszövetségi szentírásra, azonnal tapasztalni fogjuk, hogy nem található ott egyetlen egy hely sem, a honnan következtetni lehetne a főpap, főpásztor elnevezés használatának jogosultságát. Mert ugyanis az ujszövetségi papság nevei: „világ sava“ „világossága“ (Mát. V. 13. 14.). „Krisztus szolgái“ „Isten titkainak sáfárai“ (I. Kor. IV. 1. V. ö. Titus I. 7.). „Isten szolgája“ (II. Kor. VI. 4.). „Krisztus képében követségben járó“ (II. Kor. V. 20.). „Apostol“, „Próféta“, „Evangélista“, „Pásztor“, „Doktor“ (Efez. IV. 1.). „Püspök“ (I. Tim. III. 1. Tit. I. 7.) stb. Ezekből látható, hogy az ujszövetségből nem következtethető a főpásztor elnevezés helyessége. Valójában az egyháznak nincs külső látható feje, nincs főpásztora, nem volt ilyen sohasem a Jézus tudományához erősen ragaszkodó egyházban s épen azért harczoltak dicső emlékü reformátoraink, hogy a Krisztus egyházába az idők folytán az emberi hiúság kielégítése, a méltóság módfeletti kívánása miatt becsuszott, a középkorban rendkívüli hatalomra jogtalanul felemelkedett, igen sok visszaélésre fölhasznált papi uralom végre-valahára megtörjék s annak romjain emelkedhessék fel az egyetemes papság elve, mivel „a törvény (csak Mózes egyháza) rendel főpapot az erőtelen emberből“ (Zsid. VII. 28.).

Látni való tehát, hogy az ujszövetségi szentírás szerint az ároni főpapság mintájára nincs nekünk külön főpapságra szükségünk, mivel egyedüli főpapunk és főpásztorunk a Jézus Krisztus: mert „ilyen főpap illet vala minket szent, ártatlan, szeplő nélkül való, a bűnösöktől elválasztatott“ (Zsid. VII. 26). Így állván tehát a dolog, határozottan vissza kell utasítanunk s az egyházi élet testéből éles késsel ki kell vágnunk minden ily becsuszott, igazolatlan, az evangéliom szellemével homlokegyenest ellenkező nézetet, mintha a mi jó rendkedvéért választott püspökeink főpásztorok lennének, kik hatalmat nyertek „főpásztori áldások“ osztogatására.

De nem időzöm tovább, hanem megyek más mezőre.

Nem nagyon régen, a midőn az unitárius mozgalom az alföldön megindult, toborzva magának „a nem fizetés“, meg a „házassági könnyű elválás“ elve alatt híveket, többen foglalkoztak azon kérdés megfejtésével, hogy mi lehet az oka az unitarizmus terjedésének? Egyszer aztán Derzsi Károly budapesti unitárius lelkész a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ 1885. évi folyamának 1085-dik lapján ezeket mondva: „hogy a ref. papságnak fele

része az ő tapasztalata szerint is unitárius elveket hirdet, odavágja mintegy a mi lelkészi karunk szeme közé a nagy vádat, hiszen ti vagytok annak az okai, ti vagytok a mi elveink terjesztői, mert közületek, kik pedig Kálvin szerint — az evangéliom alapján — megtisztított keresztyén vallásnak volnátok hirdetői, több mint 50% unitárius nézeteket vall és hirdet.

Ez a vád volt intézve lelkészi karunk ellen és nem találkozott senki sem, ki azt megczáfolja, ki szemébe merje mondani a vádlónak a vád alaptalanságát, egyedül K. Tóth Kálmán emlékezett meg arról, egy év múlva a „Debreceni Prot. Lap“ 1886-dik évi 41-dik számában, panaszkodva azon közönyről, hogy ama vád még eddig meg nem czáfoltatott. Azóta ismét szép idő telt el, de bizony a várva-várt válasz és határozott visszautasítás késett az éji homályban. Vajjon olyan csekély volt az a vád, hogy arról megemlékezni is felesleges? Vagy talán van abban bizonyos igazság? Így tételődtem sokáig magamban. Egyszer aztán kezdtem többet tudni, a midőn kezembe akadt a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ f. évi május 8-diki száma.

Ismerkedjünk meg röviden magával a valódi tényállással. A belső somogyi ev. ref. egyházmegye f. évi április 26—28. napjain Csökölyön gyűlést tart. Megállapítanak ott a hivatalnokok számára egy eskümintát s azt úgy fogadják el, hogy ezután nem az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevére, hanem „az egy örök Istenre“ esküsznek. Miért ezen újítás? Miért ezzel is közeledni az unitarizmus felé, hiszen eddig az „élő Istenre, ki Atya, Fiu és Szentlélek egy örök Isten“ esküdtünk. Talán bizony elavult nézet már a Szent-Háromság tana? Talán már a túlzó racionalizmus örült szele által kergettetve, ezt is ki kell üznünk a vallásos tudalom köréből? Talán már ennek is menni kell? ez sem felel meg már a mai elvilágiasodottan felvilágosodott korszak szellemének? Bizony, bizony nagyon kár nekünk eltávolozni az eredeti alaptól, melyen kívül mást senki sem vethet. Ne csodálkozzunk azután, hogy ilyen eljárás mellett, kívül és belől, sőt mindenfelől baj fenyeget; egyfelől a romanizmus, másfelől az unitarizmus, vallási közönyösség, hitetlenség s több a vallásos élettessen itt-ott mutatkozó beteges tünetények. Így nem gyógyítunk, így saját magunk leszünk a bibliai erős alapon álló elvek feladói. Vegyük fontolóra a dolgot azok, kik megfelelkezni látszanak az egyház jövőjéről. Mi, — kik távol állunk a veszedelmes s túlzó racionalista áramlattól, s szilárdan ragaszkodunk egyházunk szentírásán alapuló, symbolikus könyveinkben oly erőteljesen nyilvánuló hitelveinkhez, — *határozottan visszautasítunk s tiltakozunk nemcsak a romanizmusi áramlat ellen, hanem az unitarizmushoz közelgető nézetekkel szemben is és visszautasítjuk Derzsi Károly abbéli nyilatkozatát, mintha az ev. ref. lelkészek fele része unitárius elveket vallana.*

Vöröss Zsigmond,

ev. reform. segédlelkész.

(Vége köv.)

Néhány szó a lelkészminősítési szabályzat módosításához.

A tiszántuli egyházkerület, — belátva a lelkészminősítési szabályzat hiányos és a méltányosság szempontjából

nagyon is kifogásolható voltát, — még 1885. évi augusztusi gyűlésében megbizta az esperesi kart, hogy a lelkészek minősítése tárgyában megállapított szabályzatot vizsgálja át s készítse elő újabb tárgyalásra. (Lásd az 1885. évi aug. hóban tartott egyházker. gyűlés jegyzőkönyvének 211. számát.)

Ugyancsak e tárgyra vonatkozólag az 1886. évi májusi egyházker. gyűlés jegyzőkönyvében a 36. sz. alatt ezt olvassuk: „Lelkészek minősítését megállapító szabályok módosítása tárgyában több egyházmegye beküldvén nyilatkozatát: e fontos ügyben egy bizottság kéretik fel a jövő közgyűlésre javaslatkészítésre; fölhivatván az egyházmegyék, hogy a mennyiben még e tárgyban nem nyilatkoztak: véleményeiket e bizottsághoz küldjék be stb.“

Az 1886. évi tavaszi gyűlés óta e kiváló fontosságú ügy nem került a tanácskozás asztalára, bár a gyűlések tárgysorozatában mindig szerepelt. A késedelem okáról semmi felvilágosítást, tájékoztatást sem nyújtanak a közelebbi múlt egyházker. gyűlés jegyzőkönyvei; sőt mintha a leányzó meghalt volna, még a sajtóban is alig hallunk véleményt a qualificationalis szabályzat módosításának kiváló fontosságú ügyében.

Most az egyházker. gyűlés előtt, — midőn nem kevesen újból várva-várjuk a fentebb érintett javaslat szónyegre kerülését, — legyen szabad e lap nagytsz. szerkesztőjének becses engedelmével a tárgyat, illetőleg néhány szót, mint egyéni véleményt elmondanom.

A lelkészek minősítése — a fennálló szabályzat szerint — csaknem kizárólag a kápláni és papi vizsgán nyert bizonyítványtól függ. Szerintem tehát feltétlenül szükséges, hogy e bizonyítványok milyenségének megítélésére minden habozást, tapogatózást kizáró szabályok álljanak a jelölő bizottságok előtt. Ily határozott szabályok ma nincsenek, ennek következtében a pályázók bizonyítvány szerinti megítélése, minősítése sok esetben nem kis fejtörést és szintén sok esetben nem kevés — méltánytalanságot szül. Nem czélom ez alkalommal elsorolni az általam szükségeseknek vélt módosításokat; legyen elég csak azon véleményemet kifejezni, hogy a majd készitendő minősítési szabályzatban nagyon üdvös és méltányos lenne kimondani, miszerint a bizonyítványok általános osztályzat szerint minősítessenek. Miért? azért, mert semmiképen sem lehet megegyeztetni az igazsággal, hogy az a lelkész, vagy segédlelkész, kinek két vizsgai bizonyítványában pl. alig van összesen 2—3 jeles vagy jó osztályzata a többi kitünő vagy jeles osztályzat mellett: csak ezért ne tartassék általában kitünően vagy jelesen képesítettnek. Nem lehet méltányosnak tartani, hogy valaki, — mert talán esetleg egy vagy két tantárgyból egy fokkal lentebb álló calculust kapott, mint a milyen calculusa a többi tantárgyából van, — egyedül ezen okért esztendővel dobassék hátra a pályázatoknál.

Mert hogy nem vétetik minden jelölő bizottság által a nem mindenből kitünő, jeles vagy jó bizonyítvány, kitünőnek, jelesnek vagy jónak; és hogy e miatt nem egyszer történt már kellemetlenség a választásoknál, ezt — mint köztudomásu tény — szükségtelen bizonyítgatni. Példát mondhatnánk, a mikor a kitünő bizonyítványba — talán a vizsga egy vagy más esélye következtében becsuszott — egyetlen nem kitünő osztályzat elejtette a pályázót s eles-

tével fel lön zavarva az egész választó gyülekezet nyugalma úgy, hogy évek kellenek lecsendesítéséhez.

Az ily kellemetlenségek kikerülése, de meg különösen a méltányosság szempontjából óhajtanám én s velem együtt óhajtanák nagyon sokan, ha az általános osztályzat szerint qualificáltatnának a bizonyítványok. Mondatnék ki pl., hogy a két vizsgai bizonyítványban levő összes tantárgyak $\frac{3}{4}$ részéből nyert egyforma calculusok adják a minősítést meghatározó általános osztályzatot.

Egy ily határozott szabály míg egyfelől egyöntetűvé tenné a jelölő bizottságok eljárását s biztosan tájékoztatná a lelkészeket bizonyítványaik minősége felől, — másrésztől kizárna minden habozást a jelölők s minden gyanúsítást a pályázók és választók részéről.

A tárgy igen fontos; én igénytelen véleményemet előadtam. Óhajtandó volna, ha ez ügyben a kipróbált bajnokok is hallatnák bölcös szavukat!

Biber József,
ev. ref. segédlelkész.

Különfélék.

Egyházkerületi bizottság ülése. Folyó hó 5-én ülésezett, Gr. Degenfeld József egyházmegyei gondnok elnöklete alatt azon egyházkerületi bizottság, mely az egyházkerületi pénztárt illetőleg költségvetés készítésével bízott meg. A költségvetés keretében több rendbeli javaslatot terjeszt a bizottság a közelebbi egyházkerületi közgyűlés elé. Így p. o. az 1887-iki 52-ik számú egyházkerületi közgyűlési végzésben olvasható felhíváshoz képest javasolja, hogy egyházkerületünk 2000 frt tőke 5%-os kamatának felajánlásával járuljon a magyar prot. tudományos irodalmi társaság anyagi támogatásához. — Továbbá az 1887-iki 83-ik sz. egyházkerületi végzésben álló felhíváshoz képest javaslatba hozza, hogy a Mácsay Sándor zene- és énektanár fizetése az egyházkerületi közigazgatási pénztárból 250, az énekes könyvi pénztárból 100 frttal javíttassék, úgy azonban, hogy a közigazgatási pénztár ezen járulékfedezése alól — legkésőbb 3 év múlva — fölmentessék.

Lemondás. Kovács János főgymnasiumi tanár, ki a muzeumóri tisztet 31 év óta viseli főiskolánkban, ezen tiszteről, — előhaladott életkorára hivatkozva, — lemondott.

A debreczeni ev. ref. főgymnasiumban a pótló és javító érettségi vizsgálatok szeptember hónapban oly renddel tartatnak, hogy az írásbeli szeptember első 5 napjaira, a szóbeli szeptember 6. s következő napjaira van kitűzve. A kik egész vizsgálatot kívánnak letenni, augusztus 30. és 31. napján, — a kik javító és így csupán szóbeli vizsgára állanak elő, szeptember 4. és 5-ik napján jelentkezzenek, előmutatván illető okmányaikat és a vizsgálati díjat lefizetni. A gymnasiumi igazgatóság.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a karczagi ev. reform. algymnasiumban egy ujonnan szervezett tanári állomásra.

E tanszékkal a magyar és latin nyelvnek a III. és IV. osztályokban heti 20 órán át való tanítása van egybekötve.

Javadalmazás 800 frt és 100 frt lakbér évnegyedenként egyenlő részletekben előre fizetve az egyházi pénztárból.

Pályázat csak ev. ref. vallásuaknak nyitottatik. A teljesen felszerelt folyamodványok, — melyekhez életkor, vallás, végzett tanulmány, eddigi hivataloskodásról és hadkötelezettségi viszonyról szóló okmányok csatolandók, — az igazgatótanács elnökéhez f. évi augusztushó 17. napjáig beküldendők.

Ha okleveles tanár választatik meg, 2 évi sikeres próbaidő után állandósíttatni fog. Ha nem okleveles tanár választatik meg, két év alatt tanári oklevelet tartozik szerezni s csak azután fog állandósíttatni.

Megjegyeztetik, hogy a mennyiben a tantárgyak jelenlegi beosztása változást szenvedne, heti 25 óra számig más tantárgyak tanítására is kötelezhető.

A megválasztott tanár a tiszántuli ev. ref. tanári nyug- és gyámintézetnek kötelezett tagja.

Az állomás 1887. szeptemberhó 1-én elfogalando.

Karczag, 1887. augusztus 1.

Hajnal Elek,
igt. elnök.

Pályázat

a tiszántuli ev. ref. egyházkerület nagy-szalontai egyházmegyéjében lévő szakáli lelkész-tanítószékre.

Évi javadalom egyházmegyei értékelés szerint 403 frt, mely 42 frt készpénzből, 32 hold föld jövedelméből s többnemű természetbeni szolgáltatásokból kerül ki, — úgy hogy ezen állomás 4-dik osztályu.

A kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi szeptember 4-ig a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalához Nagy-Szalontára küldendők.

Debreczen, 1887. augusztus 5

Révész Bálint,
ev. ref. püspök.